

Sygn. akt V KK 66/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)
SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)
SSN Roman Sądej

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **D.S.**

ukaranego z art. 119 § 1 k.w.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 20 kwietnia 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść ukaranego
od wyroku Sądu Rejonowego w Ś.

z dnia 5 października 2012 r., sygn. akt II W .../12

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w.
w zw. z art. 45 § 1 k.w. postępowanie o wykroczenie wobec D.S.
umarza;**
- 2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ś. wyrokiem nakazowym z dnia 5 października 2012 r., sygn. akt II W .../12, uznał obwinionego D.S. za winnego tego, że w dniu 3 września 2012 r. w Ś., wspólnie i w porozumieniu z inną ustaloną osobą, dokonał kradzieży taczki budowlanej, czterech worków wapna oraz paczki z gwoździami o

łącznej wartości 190 zł, działając na szkodę P. M., tj. wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., za które wymierzył mu karę 300 zł grzywny, zwalniając obwinionego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Wobec niezłożenia sprzeciwu od powyższego wyroku, stał się on prawomocny się z dniem 19 października 2012 r.

Obecnie Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł kasację od tego wyroku, zaskarżając go w całości na korzyść ukaranego D.S.. Na podstawie art. 111 k.p.w. i art. 112 k.p.w. w zw. z art. 106a k.p.w. wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 93 § 2 i 4 k.p.w., poprzez wydanie w stosunku do obwinionego D.S. wyroku nakazowego w sytuacji, gdy w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wina i okoliczności przypisanego obwinionemu czynu budziły wątpliwości. Autor kasacji wniósł o:

1. dopuszczenie dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Ś. o sygn. II K .../12 w postaci opinii sądowo - psychiatrycznej z dnia 22 sierpnia 2012 r. oraz wyroku z dnia 10 maja 2013 r., na okoliczność występowania u obwinionego upośledzenia umysłowego w stopniu umiarkowanym i zależności alkoholowej oraz znacznego ograniczenia zdolności rozpoznania znaczenia popełnianych czynów i pokierowania swoim postępowaniem;

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania, na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. w zw. z art. 45 § 1 k.w., z powodu przedawnienia orzekania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich wniesiona na korzyść ukaranego jest oczywiście zasadna, co pozwalało uwzględnić ją w całości na posiedzeniu, w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k., na podstawie art. 112 k.p.w. mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawie o wykroczenie.

Trafnie wskazał skarżący, że w toku orzekania w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy w Ś. doszło do rażącego naruszenia przepisów prawa procesowego, wskazanych w zarzucie kasacji. D. S. w przedmiotowym postępowaniu został obwiniony o popełnienie wykroczenia z art. 119 § 1 k.w., który to czyn został mu następnie przypisany wyrokiem wydanym w postępowaniu nakazowym. Tymczasem, zgodnie z przepisami art. 93 § 2 i § 4 k.p.w., sąd może wydać wyrok

nakazowy, gdy okoliczności czynu i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, nadto nie może tego uczynić, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 21 § 1 k.p.w., do których należy wystąpienie uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności obwinionego. Wskazany w art. 93 § 2 k.p.w. „brak wątpliwości” oznacza, że nie ma ich zarówno odnośnie sprawstwa danego czynu, jak i winy obwinionego, z uwzględnieniem jego wyjaśnień, jak i innych dowodów przeprowadzonych w toku czynności wyjaśniających (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 2011 r., III KK 144/11, LEX nr 860609 oraz z dnia 24 listopada 2016 r., II KK 340/16, LEX nr 2153436). W realiach niniejszej sprawy zagadnienie to nie zostało dostrzeżone, względnie zostało zbagatelizowane przez Sąd *meriti*. Jak wynika bowiem z akt tej sprawy, przesłuchany w dniu 3 września 2012 r. w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia D. S. przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, ale podał przy tym, że leczy się psychiatrycznie (k. 19). Ta informacja powinna skłonić do podjęcia decyzji o rozpoznaniu sprawy na rozprawie, by umożliwić Sądowi bezpośredni kontakt z obwinionym, wysłuchanie jego wyjaśnień, uzyskanie bliższych informacji na temat prowadzonego leczenia i ostatecznie wyrobienie sobie poglądu w kwestii, czy w zakresie zarzucanego obwinionemu czynu zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności. Jest praktycznie pewne, że wątpliwości takie, skutkujące zasięgnięciem opinii biegłych lekarzy psychiatrów oraz spowodowaniem udziału obrońcy w postępowaniu (art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w.), Sąd by powziął, skoro w toku innego postępowania, prowadzonego wobec D.S. przed Sądem Rejonowym w Ś. pod sygnaturą II K .../12, dotyczącego czynu z art. 279 § 1 k.k., tj. przestępstwa przeciwko mieniu, popełnionego w nocy z 14 na 15 lipca 2012 r., a więc w niewielkim odstępie czasowym od przedmiotowego wykroczenia, także skierowanego przeciwko mieniu, w odniesieniu do ukaranego stwierdzono występowanie okoliczności, które nie mogą zostać pominięte przy rozstrzyganiu o jego odpowiedzialności karnej. Mianowicie biegli lekarze psychiatrzy uznali wtedy, że D. S. nie jest chory psychicznie, jednak rozpoznali u niego upośledzenie umysłowe umiarkowane oraz zespół zależności alkoholowej. Wskazali, że jest osobą niesamodzielną i niezaradną, o niskim poziomie socjalizacji. Nie ukończył żadnej szkoły, nie potrafi pisać, wyciągać wniosków ani przewidzieć skutków swojego postępowania, jest podatny na sugestie ze strony

otoczenia. Ostatecznie biegli uznali, że stwierdzone u badanego upośledzenie umysłowe ograniczało w stopniu znacznym zdolność rozpoznania znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Skutkowało to skazaniem D.S. przy zastosowaniu art. 31 § 2 k.k. (opinia sądowo - psychiatryczna k. 35, wyrok k. 89 akt sprawy II K .../12). Jak wspomniano, przepis art. 93 § 4 k.p.w. wyłącza możliwość orzekania w trybie nakazowym, gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego; nie ulega przy tym wątpliwości, że do naruszenia przepisów art. 93 § 4 k.p.w. w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 k.p.w. dochodzi zarówno wtedy, gdy sąd orzekł w postępowaniu nakazowym, pomimo wątpliwości co do poczytalności obwinionego, jak i wtedy, gdy wprowadzić nie powziął takich wątpliwości, ale w świetle materiałów zgromadzonych w aktach sprawy istniały obiektywne przesłanki do powstania takich wątpliwości, nakładające obowiązek ich wyjaśnienia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., III KK 223/15, LEX nr 1765998).

Przedstawione okoliczności nakazują uznać, że decyzja o rozpoznaniu sprawy o wykroczenie w postępowaniu nakazowym była nieprawidłowa, w szczególności dlatego, że doprowadziła do wydania wyroku skazującego bez wyjaśnienia okoliczności rzutujących na odpowiedzialność obwinionego w sytuacji, gdy widoczna była potrzeba podjęcia czynności w tym zakresie. Należało zatem postąpić zgodnie z wnioskiem kasacji, tj. uchylić zaskarżony wyrok, a wobec ustania karalności, które wobec wszczęcia postępowania nastąpiło z upływem 2 lat od popełnienia czynu, tj. w dniu 3 września 2014 r. (art. 45 § 1 k.w.), umorzyć postępowanie. Nie sprzeciwiała się temu regulacja zawarta w art. 45 § 2 k.w. stanowiąca, iż w razie uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia przedawnienie biegnie od daty uchylenia, bowiem w dniu uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Ś. okres przedawnienia karalności wykroczenia zarzucanego D. S. już upłynął (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2002 r., I KZP 15/02, OSNKW 2002, z. 7 – 8, poz. 49).

Na podstawie art. 118 § 2 k.p.w. kosztami postępowania w sprawie obciążono Skarb Państwa.

Kierując się powyższymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

kc

